

Vaalikauden päättäjäiset 29.3.2023

Oltuaan Helsingin tuomiokirkossa pidetyssä, kello 12 alkaneessa ekumeenisessa valtiopäiväjumalanpalveluksessa saapuivat tasavallan presidentti Sauli Niinistö sekä eduskunnan puhemies, varapuhemiehet ja jäsenet Eduskuntataloon. Eduskunnan jäsenet ja eduskunnan oikeusasiamies asettuivat paikoilleen eduskunnan istuntosalissa. Diplomaattikunta ja muut kutsuvieraat asettuivat niin ikään paikoilleen istuntosalin lehterillä. Valtioneuvoston jäsenet ja oikeuskansleri saapuivat heille varatuille paikoille puhemiehen korokkeen vasemmalle puolelle. Tämän jälkeen tuli paikalleen eduskunnan puhemies Matti Vanhanen seurassaan allekirjoittanut eduskunnan sihteeri.

Tämän jälkeen saapui istuntosaliin valtiopäivien juhlamenojenohjaajan saattamana sekä eduskunnan varapuhemiesten ja adjutanttien seuraamana tasavallan presidentti Sauli Niinistö asettuen korokkeelle puhemiehen viereen.

Eduskunnan puhemies Matti Vanhanen lausui tasavallan presidentille eduskunnan tervehdyksen seuraavin sanoin:

Arvoisa tasavallan presidentti, ärade republikens president! Arvoisat Suomen kansan valitsevat kansanedustajat, ärade ledamöter valda av Finlands folk!

Maailman myllerrys on näkynyt ja tuntunut tällä päättyvällä vaalikaudella. Työhömmе toi valtavan ennakoimattoman muutoksen ensin maailmanlaajuinen pandemia ja sen jälkeen Venäjän Ukrainaa vastaan käynnistämä valloitusota.

Under den valperiod som nu avslutas har vi både fått se och känna av turbulensen i världen. Vårt arbete har förändrats på ett oväntat sätt, först på grund av den globala pandemin och sedan på grund av Rysslands anfallskrig mot Ukraina.

Eduskunta ja sen luottamusta nauttiva valtioneuvosto ovat velvollisia vastaamaan kaikkiin valtiollista päätöksentekoa edellyttäviin tilanteisiin, ja lisäksi hyvä olisi kyetä ennakoimaan erilaisia tulevaisuuden vaihtoehtoja.

Pandemian leviämistä hillittiin monin eri tavoin siten, että siihen sairastuneille riittäisi hoitokapasiteettia. Eduskunta joutui käsittelemään hyvin poikkeuksellisesti myös valmiuslakien käyttöönottoa. Valmiuslakien huolellinen käsittely osoitti myös tulevaisuutta varten sen, että hallitukselle ja viranomaisille ei anneta kuin viimesijaisena mahdollisuutena oi-

PTK 180/2022 vp Liite 2.4A

keutta puuttua kansalaisten perustuslaissa turvattujen vapauksien ja oikeuksien rajoittamiseen.

Covid-19-pandemian hallitsemiseksi tehdyistä päätöksistä, päätöksenteko- ja johtamisjärjestelmästä sekä pandemiaan liittyvästä kansainvälisestä yhteistyöstä on syytä laatia jälkikäteen puolueeton arviointi mahdollisine kehittämisehdotuksineen.

Pandemia ja myöhemmin Venäjän sota johtivat myös poikkeuksellisen nopeasti toteutettuun elvytyspolitiikkaan, joka johti päätetyn valtiontalouden kehityksen ylityksiin. Vaalikauden molemmat kriisit olisivat saattaneet muuttua myös yritys- ja työelämää koettelevaksi kriisiksi, mutta pahin on toistaiseksi vältetty. Taloudellinen lasku tästä on sälyttynyt suurelta osin julkiselle taloudelle kasvattaen sen alijäämää tavalla, joka sävyttää myös tulevien vuosien politiikkaa.

Pandemian hoidossa oli kyse meidän kaikkien ja lähimmäistemme terveyden ja hengen suojelemisesta. Kansalaiset noudattivat riittävän laajasti viranomaisten määräyksiä, ohjeita ja suosituksia, ja myös rokotuskattavuus lopulta hillitsi taudin leviämistä. Monet silti menettivät henkensä.

Venäjän sota, joka sotana, menetelmineen ja tavoitteineen, kuuluisi menneille vuosisadoille, uhkaa toisella tavalla Ukrainassa kanssaihmistemme henkeä, omaisuutta ja tulevaisuutta. Koko Euroopassa kyse on vapaudesta, kansanvallasta, oikeusvaltiosta, turvallisuudesta, kansainvälisten sopimusten kunnioittamisesta ja ihmisyydestä.

Rysslands krig, som både till sina metoder och målsättningar borde förpassas till de gångna århundradena, utgör ett annat slags hot mot våra medmänniskor i Ukraina, mot deras liv, egendom och framtid. Det är för hela Europa en fråga om frihet och demokrati, om rättssstatsprincipen och respekt för internationella avtal och om mänsklighet.

Me Suomessa ja eduskunnassa emme voineet hyväksyä sitä, että Ukraina uhataan alistaa tappamalla sen väestöä. Me emme voineet hyväksyä Venäjän pyrkimystä palauttaa etupiirijajattelu Eurooppaan tavalla, jossa osa itsenäisistä maista olisi menettänyt suvereenin päätösvaltansa päättää itse omista turvallisuusratkaisuistaan. Ja kolmanneksi meidän oli vastattava yhdessä kysymykseen, miten voimme maksimaalisesti puolustaa maatamme, jos meitä vastaan hyökättäisiin.

Tässä syntyneessä tilanteessa valtiolliset instituutiomme, eduskunta, tasavallan presidentti ja valtioneuvosto, kykenivät yhteiseen suomalaisten ja eurooppalaisten etua ajavaan toimintaan. Olemme määrätietoisesti tukeneet Ukrainaa. Olemme osallistuneet yhteiseen, asteittain syvenevään pakoterintamaan muuttaaksemme Venäjän toiminnan, ja päätimme hakea jäseneksi Pohjois-Atlantin puolustusliittoon. Instituutioiden yhteistyö on toiminut hyvin. Kukin on toiminut samaan suuntaan mielessämme vain kansalaistemme turvallisuus.

Osana kumpaakin kriisiä ajatuksemme ovat kulkeneet huoltovarmuuden ja omavaraisuuden vahvistamisen tielle miettien, mitä meidän on tehtävä kansallisesti ja mitä Euroopan tasolla ja Euroopan kesken. Olemme luottaneet liikaa globaaleihin markkinoihin ja toimi-

PTK 180/2022 vp Liite 2.4A

tusketjujen toimivuuteen. Ruokaa ja energiaa on kyettävä itse aina tuottamaan. Lääkkeitä ja teknologiaa on hankittava kansainvälisellä yhteistyöllä.

Ett land måste alltid själv kunna producera sin mat och energi. Läkemedel och teknik måste skaffas genom internationellt samarbete.

Kriisien rinnalla nykyinen eduskunta on jatkanut suomalaisen vastauksen antamista ilmastomuutokselle. Kokonaispäästömme kääntyivät laskuun jo 20 vuotta sitten. Työtä on siis tehty pitkään ja kaikkien hallituskokoonpanojen toimesta. Nyt on siirrytty vaiheeseen, jossa Suomeen virtaa yhä enemmän vihreän siirtymän investointeja maailmalta. Päästöjen vähentäminen on jatkossakin pidettävä koko kansan yhteisesti kokemana tavoitteena. Osallistava politiikka on pakon sijasta ainoa mahdollisuus. Kiinteistöjen omistajat osaavat laskea, koska kannattaa vaihtaa öljy maalämpöön tai klapeihin, milloin on oikea hetki asentaa aurinkopaneelit ja puhalluttaa villaa vintille. Sadattuhannet metsien omistajat tuntevat paremmin kuin kukaan muu, mikä kasvaa milläkin rinteellä ja laaksossa parhaiten ja koska on tyvilahon tai kirjanpainajan uhkaama kuusikko kaadettava. Se tieto ei tule käskien hallinnosta. Se tieto on parhaiten metsiensä kanssa elävillä omistajilla.

Päättävän vaalikauden tapahtumat ovat saattaneet lisätä ahdistusta ja näköalattomuutta monien, etenkin nuorten keskuudessa. Maailmassa on epävarmuuksia. Mutta meillä on järjestäytynyt yhteiskunta, jota johdetaan kansanvaltaisesti, jonka palveluksessa on osaava asiantuntijoista koostuva virkakunta ja jossa käydään jatkuvaa myös kyseenalaistavaa keskustelua tehdyistä ratkaisuista ja vaihtoehtoista.

Me pystymme kansakuntana vastaamaan vaikeuksiin, ja sitä paremmin pystymme, mitä alttiimpia olemme myös ennakoimaan tulevaisuutta ja muuttamaan totuttuja tapojamme elää. Pitää ennakoivasti monta askelta etukäteen tehdä johtopäätöksiä niin väestön kehityksestä, ilmastomuutoksesta, teknologian kehityksen mahdollisuuksista kuin turvallisuutta uhkaavista trendeistä.

Ärade republikens president! Jag ber att få framföra riksdagens hälsning och försäkran om dess högaktning.

Arvoisa tasavallan presidentti! Tahdon ilmaista Suomen kansaa edustavan eduskunnan puolesta myös teille suuren kiitoksen määrätietaisesta työstänne, jolla täytätte täysimääräisesti sen vakuutuksen, jonka vannoitte 11 vuotta sitten astuessanne tasavallan presidentin korkeaan tehtävään, ja esitän teille eduskunnan tervehdyksen ja kunnioituksen vakuutuksen.

Tasavallan presidentti Sauli Niinistö julisti tämän jälkeen eduskunnan työn päättyneeksi kuluneelta vaalikaudelta seuraavin sanoin:

Arvoisa puhemies! Arvoiset Suomen kansan edustajat! ”Tulevaisuuden ennustajia on kah-
ta lajia: niitä, jotka eivät tiedä, ja niitä, jotka eivät tiedä, etteivät tiedä.” Ehkä me jaamme

PTK 180/2022 vp Liite 2.4A

tuon tokaisun. Kun nyt päätyvää vaalikautta keväällä 2019 aloitettiin, kukaan ei tiennyt, mitä tuleman piti. Tuli paljon, aivan liikaakin: koronaa ja sotaa.

Haluan kiittää teitä, hyvät edustajat. Olette tavan takaa olleet kovilla. Mutta jos jälkeen katsotaan, maltti ja tolkkua säilyivät kaikissa käänteissä. Demokratia on toiminut myös varsin poikkeuksellisissa olosuhteissa. Koronarajoitusten aika vaati varmasti sekä luovuutta että joustavuutta eduskunnan toiminnan takaamiseksi.

Arvostan suuresti tapaamisiamme eri valiokuntien kanssa. Kautenne aikana niitä on ollut kaikkiaan kolmisenkymmentä. Olette kohteliaasti niistä kohtaamisista kiittäneet ja kertoneet niitä arvostavanne. Olen vastannut ja vastaan nytkin, en suinkaan vain kohteliaisuuttani, että minulle ne ovat olleet keskinäistä ajattelun jakamista ja antaneet vahvuutta tehtäviini.

Sanoma, joka Suomesta maailmaan välittyä, on toimiva kansanvalta. Demokratian vahvuus ja elinvoimaisuus — sitä todistamme ja teemme todeksi niin vaaleissa kuin vaalien välissä. Tätä viestiä aion korostaa myöhemmin tänään demokratiahuippukokouksessa, jota Yhdysvaltain presidentti Biden etäyhteyksin isännöi.

Ärade talman! Ärade representanter för Finlands folk! ”Det finns två typer av framtidsprofeter: de som inte vet, och de som inte vet att de inte vet.” Kanske vi kan instämja i detta uttalande. När den valperiod som nu avslutas inleddes våren 2019 visste ingen vad som skulle komma att hända. Det hände mycket, till och med för mycket: både corona och krig.

Jag vill tacka er, bästa ledamöter. Ni har gång på gång haft det tufft. Men om vi tittar tillbaka så har rim och reson gällt i alla lägen. Demokratien har fungerat också under mycket exceptionella förhållanden.

Bästa åhörare, denna riksdag går till historien för att ha ansökt om och för att ha godkänt Finlands medlemskap i Nato. Det var ytterst viktigt att hela riksdagen fick ingående information och en förståelse för vad detta steg innebär, och att vi tog steget tillsammans.

Finland gjorde sin andel för att bli medlem i Nato från början till slut under denna riksdag. Nu ser även de sista ratificeringarna ut att bli verklighet så att den nya riksdagen inleder sitt arbete i ett land som är medlem i Nato.

Hyvät kuulijat, tämä eduskunta jää historiaan Nato-jäsenyyden hakemisesta ja sen hyväksymisestä. Oli äärimmäisen tärkeää, että koko eduskunta sai perusteellisen tiedon ja käsityksen siitä, mitä tuo askel tarkoittaa, ja että se askel yhdessä otettiin.

Oman osuutensa Nato-jäsenyyden eteen Suomi teki alusta loppuun tämän eduskunnan aikana. Nyt näyttää viimeistenkin ratifiointien osalta siltä, että uusi eduskunta aloittaa työnsä Naton jäsenmaana.

PTK 180/2022 vp Liite 2.4A

Nato-jäsenyyden myötä Suomi maksimoi omaa turvallisuuttaan. Samalla vastaamme osaltamme liittokunnan turvallisuudesta. Tämä ei ole keneltäkään pois. Turvallisuuden ei tarvitse olla nollasummapeliä.

On myös syytä pitää mielessä, ettei Nato-jäsenyys tee Suomesta itseään isompaa. Jäsenyys tuo tuntuvaa turvaa, mutta kaikenkattava se ei ole. Suomalaista vahvaa tahtoa tarvitaan yhä, sekä tahtoa elää rauhassa että tahtoa pitää omastamme kiinni.

Arvoisat kansanedustajat, elämme nyt geopolittisesti arvaamatonta, vaarallistakin aikaa. Venäjän yli vuoden jatkunut hyökkäyssota Ukrainassa on tästä kouriintuntuvin osoitus. Myös muut uutiset kansainvälisten suhteiden kiristyistä tunnelmista ovat päivittäisiä.

Näissä oloissa on ensiarvoisen tärkeää, että keskenään samaan tapaan ajattelevat demokratiat pitävät tiiviisti yhtä. Se on tärkeää turvallisuutemme ja arvojemme vuoksi. Ja siinä olemme menneenä vuonna hienosti onnistuneet.

Mutta läntisen yhtenäisyyden ei saa antaa johtaa illuusioihin. Olen täälläkin puheissani usein uumoillut, että tunne omien käsitysten ja kykyjen yliveraisuudesta voi johtaa harhaan, vaikkapa pitämään selviönä, että muut seuraavat omaa malliamme. Meitä, joita läntiseksi yhteisöksi kutsutaan, voi olla ehkä muutama miljardi ihmistä. Mutta entä ne muut miljardit ihmiset? Miten suhde heihin rakentuu?

Maailman malli on muuttumassa. Emme vielä tiedä, millaiseen asentoon Yhdysvaltojen ja Kiinan keskinäinen suhde asettuu. Selvää on, ettemme voi tyystin välttää suurvaltojen ristiriidoilta. Mutta maailman jyrkkä jakautuminen blokkeihin ei voi olla kenenkään etu, avoimesta blokkien välisestä yhteenotosta puhumattakaan.

Liennytystä on haettava siitä, mikä yhdistää. Elämme kaikki yhdellä ja samalla planeetalla. Jos ilmastonmuutos ja luontokato karkaavat käsistä, kukaan ei jää voittajaksi. Se on meiltä kaikilta pois.

Hyvät kuulijat, Euroopassa käytävä täysimittainen sota on jättänyt meihin kaikkiin jälkensä. Se on myös kovettanut, sekä mieliä että kieliä. Lujuttu tuki tarvitsemmekin. Tuen Ukrainalle on jatkuttava, niin myös oman puolustuskykymme määrätietoisen vahvistamisen ja turvaamisen.

Pehmeyteen ei tällaisena aikana ole varaa. Kovuus ei saisi kuitenkaan muodostua itsetarkeitukseksi. Oikeutettu taistelu pahaa vastaan ei saa muuttaa meitä pahan kaltaiseksi. Rauhantahtoisuus ja sovittelu — nämä sanat eivät tällä hetkellä ole kansainvälisissä suhteissa suosiossa. Naiiveja emme tietenkään saa olla. Mutta eikö rauhantilan maailmassa pitäisi kuitenkin olla tavoitteena?

Kaikkiin sotiin pätee, että viimeistään sitten, kun aseet ovat lopulta vaienneet, diplomatiaa tarvitaan, olipa ylitettävänä miten syvä juopa tahansa. Muuten kovimmillakaan uhrauksilla saavutettu rauha ei kestä.

PTK 180/2022 vp Liite 2.4A

Haluan korostaa, etten tällä nyt tarkoita mitään äkillistä ratkaisua sotaan Ukrainassa. Oikeudenmukainen rauha siellä voi olla vain sellainen, jonka Ukraina itse kokee oikeutetuksi. Tuon rauhan kestävyys on aikanaan kansainvälisen yhteisön taattava. Sitä rauhaa ei ole vielä näköpiirissä. Meidän on syytä varautua siihen, että Ukrainan puolustustaistelu jatkuu vielä pitkään.

Bästa åhörare, det fullskaliga krig som pågår i Europa har satt sina spår i oss alla. Det har också skärpt både sinnen och tonlägen. Vi behöver naturligtvis hållfasthet. Stödet till Ukraina måste fortsätta. Likaså måste vi fortsätta att beslutsamt stärka och trygga vår egen försvarsförmåga.

En sanning som gäller i alla krig är att diplomati behövs senast när vapnen slutligen har tystnat, hur djup klyftan att överbrygga än må vara. I annat fall kommer inte ens en fred uppnådd med stora uppoffringar att bestå.

Arvoisat kansanedustajat, käynnissä oleva vaalikampanja on ollut kiihkeä ja kärjekäskin. Ehkä se kuuluu tähän aikaan. Mutta monipuoluejärjestelmässä on hyvä pitää mielissä, ettei yksin, kaksin, tuskin kolmisinkaan muodosteta tarvittavaa, vahvaa hallitusta. Ja juuri tässä ajassa on erityisen tärkeä varmistaa valmius nopeaan yhteistyöhön heti eduskuntakauden alettua, jo ennen hallituksen muodostamista. Siksi sovinnon siemen kannattaa säilyttää.

Demokratian ydintä on myös vaalirauhan kunnioittaminen. Vihanpito, uhkailu tai väkivalta leimaavat ja alentavat vain tekijänsä.

Lopetan siihen, millä aloitin. Maailmanmenon arvaamattomuus nimittäin väistämättä jatkuu. Kotimaankin asioissa eteen tulee vaikeita valintoja.

Emme siis nytkään tiedä, mitä tuleman pitää. Voi tulla paljon, voi tulla liikaakin. Sen kuitenkin kokemuksesta tiedämme, että demokratiamme kantaa tarvittaessa yli vaikeimpienkin aikojen.

Ärade talman! Bästa representanter för Finlands folk! Jag vill tacka riksdagen för dess värdefulla arbete för nationens bästa och förklarar riksdagens arbete avslutat för denna valperiod.

Arvoisa puhemies! Hyvät kansanedustajat! Kiitän eduskuntaa sen arvokkaasta työstä kansakuntamme hyväksi ja julistan eduskunnan työn tältä vaalikaudelta päättyneeksi.

PTK 180/2022 vp Liite 2.4A

Kun virallinen päättäjäistilaisuus oli päättynyt ja tasavallan presidentti Sauli Niinistö poistunut istuntosalista, lausui **puhemies Matti Vanhanen** seuraavat jäähyväissanat:

Arvoisat kansanedustajat, ärade riksdagsledamöter! Nyt päättyvällä vaalikaudella olemme nähneet ja olleet kaikki mukana sekä poikkeuksellisen vahvassa keskinäisen yhteistyön ja samassa veneessä olemisen tunteessa että käyneet kovia ja avoimia keskusteluja ja äänestyksiä vaihtoehtoista. Kriisit sävyttivät kautta, ja uusi eduskunta aloittaa työnsä Venäjän sodan jatkuessa päivästä päivään ja yöstä yöhön. Voidaan ehkä luonnehtia, että kriisit sekä ajoittain yhdistivät meitä että myös lukitsivat parlamentarismia koko kaudeksi.

Man kan kanske säga att kriserna tidvis har förenat oss och samtidigt bestämt riktningen för parlamentarismen under hela den gångna valperioden.

Koronapandemian takia jouduimme säätelemään ja rajoittamaan kansalaisten elämää ja vapauksia. Erityisesti tuo aika vaikutti aivan poikkeuksellisella tavalla eduskunnan toimintaan ja parlamentarismiin. Toimimme pitkään vapaaehtoisesti keskenämme sopimiemme osallistumisrajoitusten puitteissa, ja vastaavasti hallitus ei antanut poliittisesti ristiriitaisia esityksiä koko tuona aikana. Kuka hyvänsä tässä salissa olisi voinut riitauttaa keskinäiset suosituksemme, ja hänellä olisi ollut kansanedustajan vapaus ja oikeudet puolellaan. Samaa mitä sanoin päättäjäispuheessani äsken koronan koko hoidon jälkikäteisarviointista kannattaisi tehdä myös eduskunnan osalta.

Koronajohtoryhmä kokoontui yli 50 kertaa, ja kaikki päätökset tehtiin yksimielisesti. Mutta ei yksimielisyys kerro aina siitä, ovatko siinä hetkessä tehdyt johtopäätökset lopulta oikeita vai eivät. Saamme olla tyytyväisiä, että eduskunta ja sen kaikki toimielimet ja eduskuntaryhmät säilyttivät toimintakykynsä pandemian aikana ja kuumimman vaiheen aikana ainuttakaan tartuntaketjua ei talossamme syntynyt. Tästä lämmin kiitos myös huolelliselle henkilökunnalle tarkasta työstä ja varovaisuudesta. Huolehditte valtioelimen pysymisestä toimintakykyisenä.

Pandemia herätti kuitenkin ajatukset siitä, että joskus saattaa eteemme tulla tilanne, jossa fyysinen kokoontuminen ei aidosti ole mahdollista. Saimme sitäkin varten harjoitusta, ja varautumista on syytä jatkaa.

Pandemin väckte ändå tankar om att vi någon gång kan stå inför en situation där fysiska sammankomster faktiskt är omöjliga. Vi fick övning också för det, och vi måste fortsätta skapa beredskap för sådana situationer.

Venäjän käynnistämä julma valloitusota Ukrainaan johti moniin nopeasti tehtyihin johtopäätöksiin. Olimme valmiita tukemaan aseina sotaa käyvää maata, lisäsimme tuntuvasti omia puolustusmäärärahojamme ja päätimme hakea puolustusliiton jäseneksi. Järjestelmämme ja instituutioiden välinen yhteistyö osoittivat sen, että perustuslakimme on harkittu huolella. Erityisesti haluan silti nostaa esille myös poliittisten puolueiden ja puolue ryhmien merkityksen ja roolin päätösten teossa. Puolueiden sisällä ja välillä käytiin se ratkaiseva keskustelu ja päätöksenteko, johon nyt päädyttiin.

PTK 180/2022 vp Liite 2.4A

Kansanvallassamme ei ole ainoastaan äänestäjää ja eduskuntaa, vaan olemme kolmiossa, jonka yhtenä kulmana toimivat poliittisesti järjestäytyneet puolueet. Niiden työn avoin tukeminen ei aina miellytä kaikkia, mutta ne ovat välttämätön ja arvokas osa kansanvaltaamme. Niiden puitteissa pitäisi myös tehdä jatkuvaa tulevaisuustyötä.

Hyvät edustajat! Eduskuntatyö myös uudistui merkittävästi kauden aikana — osin koronan vaatimien uusien työskentelytapojen kautta — mutta valiokuntatyön uudistaminen etätyömuotoja lukuun ottamatta jäi kesken. Vuosikymmenten mittaan valiokuntien kokonaismäärä on lisääntynyt ja valiokuntien työmäärä on kasvanut. Meillä on edustajia, jotka joutuvat olemaan jäseninä samaan aikaankin kokouksia pitävissä valiokunnissa. Lukuisia hallituksen esityksiä myös raukesi ajan loppuessa valiokunnissa kesken.

Monissa muissa maissa edustajat ovat jäsenenä yhdessä valiokunnassa ja keskittyvät siihen. Rohkaisen uutta valittavaa eduskuntaa ja sen eduskuntaryhmiä heti istuntokauden alussa, ennen kuin valiokuntajäsenyyksiä täytetään, keskustelemaan keskenään valiokuntatyön uudistamisesta edustajien työn näkökulmasta. Malli uudesta järjestelmästä on hienosäätöä vaille olemassa; kyse on siitä, tahdotaanko siihen tarttua.

Tiedän, että monet haluaisivat kehittää työtään siten, että voisivat olla jäsen vain yhdessä lainsäädäntöön keskittyvässä valiokunnassa, jonka kokouksiin lounastaukoja myöten olisi nykyistä paljon enemmän aikaa. Toiset taas haluaisivat istua kahdessa valiokunnassa, koska kiinnostusta asioihin riittää.

Ei ole kuitenkaan työllemme kunniaksi se, että joillekin tulee jopa 150 poissaoloa valiokuntatyöstä siksi, että on fyysisesti mahdotonta olla useassa paikassa samaan aikaan. Kun kerran olemme päättäneet lisätä kerta toisensa jälkeen listaan uusia valiokuntia ja niiden jäsenmääriä, on jossain vaiheessa päätettävä, mihin se johtaa.

Hyvät edustajat! Vaaleissa useat hyvin pitkään ja toiset lyhyemmän ajan maamme palvelleet jäivät nyt pois eduskuntatyöstä. Monille kansalaiset antavat jatkovaltakirjan, osa taas kokee vaaleissa pettymyksen. Haluan lausua lämpimän kiitoksen kaikille nyt eduskuntatyöstä luopuville. Ja teille jatkovaltakirjaa hakeville: olette kansanvallan ritareita asettaessanne työnne ja tulevaisuuden ihanteenne kansalaisten punnittavaksi. Ihmiset talossa vaihtuvat, mutta instituution työ jatkuu maamme menestykseksi.

Jag talar också för talman Vehviläinen och valperiodens vice talmän när jag säger att det har varit en stor ära att tjäna denna institution och därigenom det finska folket.

On ollut suuri kunnia — ja uskon puhuvani nyt myös puhemies Vehviläisen ja vaalikauden varapuhemiesten puolesta — palvella tätä instituutiota ja sen kautta Suomen kansaa.

PTK 180/2022 vp Liite 2.4A

Eduskunnan puolesta vastasi **ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne** seuraavin sanoin:

Arvoisa puhemies, ärade talman! Vaalikausi on jälleen kerran päättymässä. Haluan esittää teille, herra puhemies, kansanedustajien lämpimän tervehdyksen ja kunnioituksenosoituksen. Samalla haluan esittää tämän vaalikauden aikana pitkään puhemiehenä toimineelle kansanedustaja Anu Vehviläiselle kiitokset ajastanne eduskunnan puhemiehenä.

Eduskunnan pääsihteeri ja koko henkilöstö tehtävästä riippumatta ansaitsevat mitä suurimmassa määrin kiitokset, jotka heille osoititte. Ilman tuon asiantuntevan, osaavan ja uutteran joukon sitkeyttä eduskunnan olisi ollut vaikea selviytyä kohtuudella meille uskotuista tehtävistä tämän vaalikauden haastavissa, hyvin poikkeuksellisissa olosuhteissa.

Riksdagens generalsekreterare och alla anställda, oavsett arbetsuppgift, är i allra högsta grad förtjänta av de berömande ord som ni riktade till dem. Utan stödet från de här ihärdiga, sakkunniga och kompetenta personerna skulle riksdagen knappast ha klarat av de uppgifter den anförtratts så väl som den ändå har gjort. Så pass exceptionella och krävande förhållanden är det som vi har ställt inför under den här valperioden.

Erikseen haluan kiittää eduskuntaryhmiä kyvystä sopia ja sopeutua koronapandemian aikaan, rajoitettuun työskentelytapaan. Se on varmasti keskeisin syy siihen, että eduskunta säilyi läpi vaikeimpienkin aikojen täysin toimintakykyisenä ja loi perustan Suomen ja suomalaisten sekä suomalaisten yritysten säälliselle selviytymiselle läpi pandemian vaikeiden aikojen. Täällä eduskuntayhteisössä opimme myös — pandemian pakottamana — digitaalisen maailman saloja. Etätyö oli pitkään vallitseva tapa virkakunnan ja myös osin edustajien tehdä työtä. Kuten muu yhteiskuntakin, eduskunta teki mittavan digiloikan pandemian aikaan.

Merkillepantavaa kuluneella kaudella oli myös se, että vaikeassa tilanteessa eduskunta kykeni laajalla, hallitus- ja oppositiorajat ylittävällä yhteistyöllä tekemään mittavia taloudellisia mutta myös kansalaisten korkeinta perusoikeutta, oikeutta elää, turvaavia koviakin päätöksiä.

Arvoisa puhemies! Tämän vaalikauden alussa tuskin meistä kukaan kykeni näkemään, mitä tuleman pitää. Pandemian jälkeen Venäjän oikeudeton, raaka hyökkäyssota Ukrainaa ja ukrainalaisia kohtaan sekä sen kollektiiviset ja yksilöiden tekemät sotarikokset ja rikokset ihmisyyttä vastaan ovat järkyttäneet vakavasti meidän suomalaistenkin turvallisuudentunnetta.

I vår närmiljö i Ryssland skedde en snabb förändring mot ett instabilt och oberäkneligt läge. Till följd av det har vi snabbt, ovanligt snabbt, lagt om vår utrikes- och säkerhetspolitiska linje från militär alliansfrihet till att vara militärt allierade. Samtidigt har vi fattat omfattande beslut, även i ekonomiskt avseende, för att stärka vår egen försvarsförmåga. Och detta med ett brett stöd från medborgarna och genom beslut av en mycket enig riksdag.

Lähiympäristössämme Venäjällä tapahtui nopeasti muutos epävakaaseen ja arvaamattomaan suuntaan, ja sen seurauksena me olemme, hyvin nopeasti, poikkeuksellisen nopeasti,

PTK 180/2022 vp Liite 2.4A

muuttaneet ulko- ja turvallisuuspolitiikkamme linjaa sotilaallisen liittoutumattomuuden linjalta liittoutumisen linjalle. Samalla olemme tehneet mittavia, taloudellisessakin mielessä mittavia, päätöksiä oman puolustuskykymme vahvistamiseen. Laajalla kansalaisten tuella ja hyvin yksituumaisen eduskunnan päätöksillä.

Arvoisa puhemies! Suomi on jatkuvasti suuremmalla todennäköisyydellä lähiviikkoina Pohjois-Atlantin liiton, Naton, jäsen. Tulevan eduskunnan tärkeänä tehtävänä on jäsenyyden toteutuessa määritellä, millainen jäsenmaa Suomi on. Se keskustelu on syytä aloittaa nopeasti vaalikauden alkaessa ja vaalien jälkeisen eduskunnan käynnistäessä työtään.

Sota Ukrainassa jatkuu, eikä sen päättymiselle ole näkymää. Suomi on viime vuoden helmikuun jälkeen asemoinut itsensä aktiiviseksi Ukrainan ja ukrainalaisten tukijaksi. Se on luonnollista meille, jotka kansakuntana olemme jotakin vastaavaa toisen maailmansodan yhteydessä kokeneet. Se on luonnollista myös siitä syystä, että itsenäisen ja suvereenin valtion alueelle on oikeudettomasti, kansainvälisen oikeuden vastaisesti, hyökätty. Sotarikosten edessä ei voi eikä saa taipua. Meillä suomalaisilla on kestävyyttä tukea ukrainalaisia niin kauan kuin se tilanne vaatii. Tämän linjan uskon ja tiedän vaalien jälkeen jatkuvan.

Arvoisa puhemies! Ulkoa tulevien asioiden rinnalla meillä on kotimaassa paljon asioita, jotka vaativat ripeitä mutta punnittuja ratkaisuja. Monet viime vuosikymmeninä toisiaan seuranneet sokit ovat olleet poikkeuksellisen raskaita myös julkiselle taloudelle. Menojen ja tulojen välinen epäsuhta on todellinen ja merkittävä. Tulevalta eduskunnalta ja tulevilta eduskunnilta vaaditaan paljon viisautta löytää väestön ikääntyessä, syntyvyyden ollessa ennätysalhaalla ja globaalien epävarmuustekijöiden ympäröidessä taloudellisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti kestäviä ratkaisuja — inhimillisesti oikeudenmukaisia ja koko kansakuntaa kannattelevia ratkaisuja.

I en situation där befolkningen åldras, det föds färre barn än någonsin förr och vi omges av globala osäkerhetsfaktorer, krävs det mycket samlad klokskap av nästa riksdag och även framtida riksdagar för att finna lösningar som är hållbara såväl ekonomiskt som socialt och ekologiskt — lösningar som är mänskligt sett rättvisa och stöder hela nationen.

Arvoisa puhemies! Muutaman päivän päästä tästä hetkestä kansa valitsee eduskuntavaaleissa Suomen valtiosäännön mukaisesti edustajansa päättämään suomalaisten yhteisistä, yhteiskunnalle päätettäväksi kuuluvista asioista. Haluan sanoa, että riippumatta monista jännitteistä ja suurista tunteita herättävistä erimielisyyden aiheista tästä vaalikaudesta historiankirjoituksen kautta jää vahva viesti vaikeissa tilanteissa selviävästä ja päätöksiä tekemään kykenevästä kansakunnasta. Siitä kiitos kaikille edustajille ja työnsä päättävälle eduskunnalle.

Hyvät ystävät, arvoiset kollegat! Perinteitä noudattaen kohottakaamme kolminkertainen eläköön-huuto isänmaalle.

Edustajat yhtyivät kolminkertaiseen eläköön-huutoon.